

en fjäril lyfter från sin skugga

antologi med svensk haiku

Svenska Haikusällskapet

Innehåll

Förord	7
MEDVERKANDE	11
1. FJÄRILAR / CHÔ / 蝶	13
2. NATTFLYN / GA / 蛾	21
3. SLÄNDOR / TONBO / 蜻蛉	28
4. BIN / HACHI / 蜂	37
5. GETINGAR / SUZUMBACHI / 雀蜂	47
6. MYROR / ARI / 蟻	53
7. FLUGOR / HAE / 蠅	61
8. MYGGOR / KA / 蚊	69
9. GRÄSHOPPOR / KÔROGI / 蟋蟀	77
10. SKALBAGGAR / KABUTOMUSHI / 甲虫	83
11. SPINDLAR / KUMO / 蜘蛛	89
12. KRYP / MUSHIKERA / 虫虻	99
13. DJUR / DÔBUTSU / 動物	109
14. NATUR / SHIZEN / 自然	123

Förord

Haiku är idag en bekant diktform världen över. Haiku skrivs inte bara på ursprungsspråket japanska, utan återfinns numera i vilken språkdräkt som helst. Haikupoeter som skriver på svenska finns också överallt i vårt land. Haiku skrivs av äldre kvinnor och män, personer i medelåldern, yngre generationer och till och med av småskolebarn. Tack vare denna mångfald kan haikun ta sig många olika former, även om det nästan uteslutande rör sig om dikter på tre rader.

I Japan skrivs haiku på en rad, men delas in i tre delar, som består av fem-sju-fem teckenljud, det vill säga uttalet av tecknen i något av de två alfabeten, hiragana och katakana, som består av 46 tecken vardera. När en japansk haikudikt skrivs kalligrafiskt eller används för att illustrera exempelvis tuschmålningar delas den ofta upp i tre lodräta rader. Därför är det inte så konstigt med uppdelningen i tre rader när haiku skrivs på andra språk och det är inte heller särskilt märkligt att många haikupoeter i väst räknar stavelser, eftersom vi saknar exakta motsvarigheter till de japanska teckenljuden. Däremot har den dominerande trenden de senaste tjugo, trettio åren i väst varit att låta bli att räkna stavelser, för att istället skriva så kortfattad haiku som möjligt på tre rader. Dessutom har skiljetecknen i stort sett försvunnit.

När intresset för haiku vaknade på allvar i Sverige och andra västländer på femtio- och sextiotalen var det inte bara vanligt att inleda det första ordet med

en stor bokstav, det fanns nästan alltid kommatecken, punkter, semikolon, utropstecken eller bindestreck någonstans i dikten. Detta sätt att skriva har nu mer eller mindre upphört. De flesta haiku på svenska består bara av gemener.

Sedan det Svenska Haikusällskapet bildades 1999 har diskussioner förekommit om hur en haiku skall skrivas, vad definitionen av en haiku är och vad som behövs för att en kortdikt skall räknas som haiku. Även om svaret inte är hugget i sten kan man säga att en haiku har följande beståndsdelar: 1) Den skrivs på tre rader, även om haiku på en eller två rader också kan förekomma. Däremot är det ovanligt med fler än tre rader. 2) Den skall innehålla ett årstidsuttryck, men årstiden bör inte vara övertydlig. Det är bättre att skriva »gröngräset« än »sommar«, eller »regnrusk« i stället för »höst«. Däremot bör det inte vara mer än ett årstidsuttryck och framför allt inte olika sådana. En haiku beskriver en scen, en bild, en iakttagelse som gör att läsaren kan associera till någon av våra årstider, eller skarven mellan två årstider. 3) En haiku bör över huvud taget inte vara övertydlig och till exempel inte innehålla värderingar som »det var skönt«, eller »det gjorde ont«. Bättre då att beskriva sommarbrisen, vindpusten som får vassruggen att vaja, eller kylan som biter i tårna. 4) En haiku är med andra ord en scen där något händer, eller inte händer, i en specifik årstid. 5) En haiku beskriver den mänskliga iakttagelsen av scenen eller händelsen. Det är vad människan ser eller iakttar snarare än en iakttagelse av människan, även

om sådana också kan förekomma. Saknas årstiden och dikten huvudsakligen beskriver mänskligt beteende brukar den istället klassificeras som en senryu, som är lika kort som en haiku och skrivs på tre rader, men som endast bryr sig om vad människan gör. 6) En haiku bör slutligen vara så sparsmakad som möjligt och gärna låta läsaren få en aha-upplevelse genom igenkänning eller en överraskningseffekt.

Sverige är ett avlångt land med relativt stora temperaturskillnader om man jämför norr och söder. Mörker och dagsljus skiljer sig också åt. Storstads- och landsbygdsområdena skapar dessutom olika bakgrundsmiljöer. Det är därför möjligt att man i den svenska haikudiktningen snart kan urskilja tydliga regionala eller »dialektala« skillnader, vilket i så fall endast ytterligare bidrar till haikuns bredd. Haikusällskapet uppmuntrar till mångfald och välkomnar även experimentell haiku. De principer för haikudiktandet som nämns ovan är därför ägnade som en inspiration till att skriva haiku, inte ett förmanande regelverk.

2017 gav Haikusällskapet ut antologin »Genom lövverket«, med bidrag från sällskapets medlemmar. Den blev så efterfrågad att vi vågar oss på att ge ut ytterligare en antologi. Denna gång har utgångspunkten varit ett visst tema, »insekter och småkryp«. Det är Svenska Haikusällskapets förhoppning att den nya antologin kan bidra till ytterligare intresse för denna trevliga diktform.

Lars Vargö, Ordförande Svenska Haikusällskapet

MEDVERKANDE

Birk Andersson	Anna Maris
Tuija Antin	Barbro Nilsson
Johan Bergstad	Daga Nyberg
Gunnel Björkström	Kerstin Park
Irene Carlsson	Marianne Sahlin
Urban Carlsson	Marianne Ståhlberg
Lena Deimo	Carina Swart
Michael Economou	Peter Svensson
Gunnel Eriksson	Sten Svensson
Eva Ermenz	Disa Sverredal
Carita Forslund	Tore Sverredal
Anders Fredenlund	Evy Söderman
Göran Gardeman	Roland de la Tajada
Marianne Gottfries	Mary-Ann Thysell
Agneta Hahn	th. Vandergrau
Christer Hansson	Lars Vargö
Helen Hartelius	Jessica Vieglins
Torsten Herbertsson	Florence Vilén
Judith Hollos	Josef Väcklén
Julia Hägermark	Adam Wahlfeldt
Helga Härle	Christine Weingart
Eva Jonsby	Teresa Wennberg
Maria Krameus	Carl-Erik Wiberg
Lars Kristoferson	Totte Wiberg
Petter Larsson	Anna Wiik
Ola Lindberg	André Wong
Per Lundahl	Anders Åstrand

蝶

begravning
en fjärl lyfter
från sin skugga

Johan Bergstad

Vårsolen värmer
bak uthusfönstret dansar
näselfjärilar

Urban Carlsson